SILENCIOS CÓMPLICES

https://www.alfdurancorner.com/articulos/silencios-complices-2.html

Focus: Economía

Fecha: 25/07/2019

En la empresa privada, que es el mundo en que yo siempre me he movido, cuando se produce un cambio en la cúpula (en la propiedad o en la dirección) aparecen pasivos ocultos (muchos bajo la moqueta), que la más apurada auditoría (*due diligence*) ha sido incapaz de identificar.

En la empresa pública u organización similar, cuyos accionistas no voluntarios somos los contribuyentes, ocurre lo propio, con el añadido de que los sistemas de control (si existen) informan muy tardíamente.

Lo que todavía es más criticable es que una organización parapública, como es el caso de la Cámara de Comercio de Barcelona, que representa o debería haber representado al conjunto de empresas del territorio, haya tenido en conserva durante casi siete años un informe fechado en noviembre del 2012, cuyo título es muy significativo: *" Conseqüències econòmiques d'un estat propi a Catalunya"*.

Con la incorporación de la nueva junta, en la que domina el empresariado independentista, se ha abierto la caja y ha aparecido el documento, que rápidamente se ha hecho público. Una somera lectura de sus 37 páginas permite comprender el porqué de ese ocultamiento, ya que las conclusiones del estudio rompen los argumentos de la junta anterior, marcadamente españolista, que sólo veía aspectos negativos en la separación entre Catalunya y el Estado español.

Hace un par de semanas publiqué en mi web la columna *"Money",* en la que expresaba mi convencimiento, contrastado con hechos, de que la razón última y definitiva del "no" del Estado a la independencia de Catalunya era el dinero y nada más. El informe del servicio de estudios de la Cámara, técnicamente muy bien desarrollado y documentado, se centra en el período 2007-2011, tras la gran crisis económica-financiera del sistema capitalista, y acaba ratificando mi diagnóstico. Hay que señalar que las variables que maneja, por ejemplo las tablas Input-Output de las relaciones comerciales entre Catalunya y España, han seguido la tendencia precedente, en el sentido de que el mercado español (sin Catalunya) va perdiendo peso paulatinamente para las empresas catalanas. Es decir, lo que allí se dice no sólo se mantiene sino que se acrecienta.

En ocasiones el informe peca de cierta ingenuidad respecto al probable comportamiento del Estado español y de la Unión Europea para resolver este contencioso, ingenuidad que se ha visto confirmada por la praxis política. Ninguno de estos agentes ha respondido democráticamente a las demandas de Catalunya.

Dicho esto, veamos algunos de los párrafos más significativos:

>En el límit, l'Estat propi seria un estat independent en el marc europeu. Però també serien Estat propi altres fórmules que respectin el principi de la plena bilateralitat. Per exemple: un Estat propi es podria constituir en base a una hisenda pròpia (recaptació i gestió dels recursos fiscals que s'originen en el territori) i plenes competències sobre la planificació, el finançament i la gestió de les infraestructures (entre d'altres àrees on Catalunya podria assumir plenes competències). Una fórmula intermèdia entre l'actual sistema i la plena independència podria sorgir com a resultat d'un pacte de nacions, que obriria un procés constituent per donar lloc a un nou marc polític d'associació entre iguals, al que el poble de Catalunya s'adhereix fent ús del seu dret a l'autodeterminació –que l'és reconegut i conserva a perpetuïtat.

>Si el diferencial en els saldos exteriors observat durant el període 2009-2011 es mantingués amb la separació, una economia espanyola sense Catalunya tindria encara més dificultats per ser viable en el context de la zona euro que en l'actualitat. En canvi, l'economia catalana seria més viable dins de la zona euro per sí mateixa del que és en l'actualitat, com a part de l'Estat espanyol.

>A curt termini una economia espanyola sense l'aportació de Catalunya hauria de realitzar un esforç d'ajustament més intens del que és el cas actualment. Això segurament no seria possible sense una assistència financera reforçada per part de la Unió Europea –el que és improbable.

>No hi ha dubte que l'economia catalana ha demostrat una elevada resiliència, comparable a la d'economies tradicionalment tan orientades a l'exportació com l'holandesa, o que s'han beneficiat d'un tipus de canvi flexible, com l'americana. Aquest bon comportament és consistent amb l'evolució favorable dels costos laborals unitaris els últims anys i demostra millor que qualsevol altre indicador la capacitat de l'economia catalana per prosperar en un entorn obert a la competència internacional.

>El que ofereix l'Estat propi és l'oportunitat per construir un nou marc institucional que a més de facilitar un comportament adequat dels costos laborals, afavoreixi la inversió en capital productiu (físic, humà i tecnològic) que és la base de la productivitat i, en última instància, de la competitivitat de les nacions. Això connecta amb la qüestió de com aprofitar els recursos alliberats per la desaparició del dèficit fiscal per alimentar la inversió productiva.

>L'eliminació del dèficit representa un impuls fiscal que es transmet al PIB a curt termini per la via d'un augment de la demanda

agregada (mitjançant una reducció dels impostos i/o un augment de la despesa pública). Normalment les empreses disposen d'un cert marge per augmentar el grau d'utilització de la capacitat productiva, més reduït com més expansiva sigui la fase del cicle econòmic en que es troben. També existeix una reserva de força de treball que es pot incorporar de manera relativament ràpida a la producció, sense generar excessives pressions inflacionistes a curt termini. Per tant, en una situació cíclica normal, la desaparició del dèficit fiscal impactaria positivament sobre el nivell d'activitat, amb major intensitat com menor sigui la propensió marginal a importar i a estalviar dels agents econòmics.

>Una altra via seria un possible boicot dels consumidors i productors espanyols als productes catalans com a reacció a la "independència" de Catalunya . En relació amb aquesta qüestió cal tenir en compte que, des d'una perspectiva macroeconòmica, una reducció de les exportacions catalanes a Espanya, compensada per una reducció de les importacions catalanes d'Espanya pel mateix valor, no tindria efectes a curt termini ni sobre el nivell del PIB, ni sobre el saldo exterior de les dues economies. El que compta a curt termini a efectes macroeconòmics són les variacions en el saldo comercial amb Espanya, no les variacions en el volum total d'intercanvis.

>Castigant la marca es castiga tota la cadena de valor i, de retruc, es produeix una penalització no desitjada de les pròpies exportacions al país que es vol castigar. Els boicots poden tenir un efecte "boomerang", que els converteix en instruments poc efectius al servei d'objectius irracionals.

>La capacitat d'estalvi de l'economia catalana hauria estat en principi suficient per finançar tota la inversió al país amb recursos propis –sense dependre del finançament exterior– i utilitzar la diferència per reduir el deute (públic i/o privat) i/o prestar recursos a l'exterior. En el cas d'Espanya la situació és exactament la contrària. L'explicació d'aquesta situació aparentment paradoxal és que la major taxa d'estalvi catalana no ha servit per finançar una major taxa d'inversió al propi país, sinó per alimentar el dèficit fiscal. Mentre que, per altra banda, una part dels recursos que permeten a la resta de l'Estat finançar una taxa d'inversió superior a la seva taxa d'estalvi prové, al seu torn, del dèficit fiscal català. La qüestió decisiva en clau de futur és com es gestionaria la disponibilitat sobre aquests recursos en un escenari amb Estat propi. O, amb altres paraules, com es pot transformar l'estalvi "forçós" que representa el dèficit fiscal en estalvi "desitjat" i aquest en inversió productiva.

>En conclusió: sense la detracció de la renda disponible que representa el dèficit fiscal, una economia catalana amb Estat propi tindria l'oportunitat d'augmentar el seu potencial de creixement a llarg termini i per tant més possibilitats d'arribar a formar part del grup d'economies de petita dimensió que encapçalen els rànquings internacionals de prosperitat i competitivitat arreu del món.

>El dèficit fiscal segons la metodologia del "flux de benefici" ja recull el cost dels serveis que el sector públic central presta a Catalunya, tant pels serveis que l'Estat espanyol presta físicament a Catalunya, com per aquelles altres funcions que no es poden assignar territorialment però que es considera que beneficien en proporció als ciutadans de Catalunya (serveis comuns de l'Estat, com la defensa o el servei diplomàtic, o la càrrega del deute públic, que és la contrapartida al cost de serveis prestats i finançats amb emissió de deute).

>El valor del dèficit fiscal segons el flux del benefici i neutralitzat pel cicle econòmic va ser d'un 5,7 % del PIB català de mitjana al llarg del període 2006-2009 . Per tant, aquest seria el guany mínim a llarg termini pel sector públic català si una Catalunya amb Estat propi reproduís a escala totes les funcions que assumeix actualment el sector públic central més el cost dels serveis que presta directament a Catalunya. Aquesta xifra representa un guany mínim perquè no sembla justificat que Catalunya assumís a escala totes les funcions del sector públic central que ara contribueix a finançar. En alguns casos perquè ja té les competències corresponents i en altres perquè potser no tindria sentit (un exèrcit a escala?). Per tant, hi ha marge perquè les estructures d'estat siguin menys oneroses del que són actualment a l'Estat espanyol.

>En conclusió: es pot afirmar que una Catalunya amb Estat propi tindria una posició fiscal significativament millor que en l'actualitat –fins i tot suposant que el cost per càpita de les estructures del nou Estat català fos el mateix que el cost per càpita del sector públic central a Espanya (inclosa la Seguretat Social). A més, si el repartiment d'actius i passius es decideix d'acord amb principis d'una mínima equitat, el nou Estat català naixeria amb un nivell d'endeutament suportable. El que és dubtós es que el sector públic català pugui continuar sent sostenible i solvent amb la situació actual.

>La pèrdua de pes econòmic i empresarial de Catalunya en el context de l'Estat espanyol durant els últims anys segurament no és aliena a determinades polítiques planificades i executades des del sector públic central, especialment però no només en l'àmbit de les infraestructures. Encara que no siguin la causa única ni principal. Quan el problema és estructural, l'Estat propi pot arribar a ser l'únic instrument efectiu per evitar la subordinació a un poder central que no té prou en compte els interessos de l'economia catalana.

>El pes que representen les exportacions catalanes a l'estranger han anat guanyant pes en comparació amb les vendes a Espanya, fins al punt de superar-les per primera vegada l'any 2010. Aquesta tendència es va accentuar l'any 2011 (52,9 % a

l'estranger i 47,1 % a Espanya) i en part s'explica per la davallada del mercat domèstic a Espanya, que estimula a les empreses catalanes a buscar mercats alternatius a la resta del món.

>Finalment, l'Estat propi és també una oportunitat per accelerar el canvi gradual en l'orientació del comerç exterior català, que s'hauria de dirigir amb més intensitat als països que representen una major quota del mercat mundial i tenen un major potencial de creixement.

>Les inversions del sector públic central han estat en ocasions poc justificables amb criteris estrictes de racionalitat econòmica, sovint en detriment de les necessitats del teixit econòmic i empresarial català.

>El percentatge que representa Catalunya en l'estoc de capital públic (principalment infraestructures) del conjunt de l'Estat és del 13,1 %, molt inferior al pes que representa en termes de població o PIB. I aquesta situació no sembla en camí de corregir-se, quan s'observa que els darrers sis anys (període 2006-2011) el Ministeri de Foment ha invertit a Catalunya sistemàticament per sota del seu pes econòmic en termes de PIB –amb independència del que pugui establir l'Estatut de Catalunya, que és llei orgànica a l'Estat espanyol.

>La qüestió és qui decideix el model territorial i en benefici de qui. Concretament, qui decideix el model aeroportuari i com aquesta decisió afecta al potencial de creixement de l'aeroport del Prat. O qui controla la gestió dels ports arreu de l'Estat espanyol i com afecta les estratègies dels ports de Barcelona i Tarragona en un mercat global. O qui estableix les prioritats de les grans vies de transport a la península i com afecten la connectivitat de Catalunya amb l'exterior.

>Reclamar un Estat propi és plantejar, de poder a poder, un nou equilibri entre les diferents necessitats econòmiques d'una realitat peninsular diversa i complexa. Si disposés de competències plenes pel que fa a la planificació, finançament i gestió de les infraestructures Catalunya tindria l'oportunitat d'accelerar els projectes que l'haurien de permetre competir en peu d'igualtat amb altres zones econòmiques, i desenvolupar tot el potencial de connectivitat amb l'exterior que representa la cadena logística que articula el port i l'aeroport amb la xarxa viària i ferroviària. Catalunya competiria amb Espanya i França per ser porta d'entrada d'Àsia a Europa, però també s'hauria de coordinar i cooperar amb aquests països en un marc d'especialització d'àmbit europeu. Els efectes sobre la competitivitat del teixit empresarial català d'una política d'infraestructures més racional i eficient, posada al servei de l'economia catalana, poden arribar a ser molt significatius. Fins al punt de ser un dels principals arguments en favor d'un Estat propi, en el que la capital ja no fos "París".

>Una economia espanyola sense l'aportació que fa actualment Catalunya trobaria d'entrada majors dificultats, però també tindria un incentiu més fort per reformar radicalment l'actual marc institucional i de govern.

>Per a Catalunya el canvi institucional representa una necessitat encara més urgent. No només pel fet que el Govern de la Generalitat hagi de suportar una situació fiscal difícilment sostenible, quan al mateix temps Catalunya manté un dèficit fiscal excessiu amb la resta de l'Estat. Una raó encara més fonamental és que Catalunya –com Espanya– s'ha de poder dotar dels instruments polítics adequats que li permetin alliberar tot el potencial de la seva economia productiva. En cas contrari, ni Catalunya ni Espanya tenen un futur clar dins de la zona euro a llarg termini.

>El que ofereix l'Estat propi és la responsabilitat com a país d'afrontar els riscos i aprofitar les oportunitats en un entorn incert, reconeixent com a propis els èxits i els fracassos col·lectius. Assumir aquesta responsabilitat té un valor, però és un valor subjectiu, vinculat a la consciència de formar part d'un mateix poble, no el resultat d'una anàlisi cost-benefici.

No hace falta ser un experto en materia económica para darse cuenta, después de la lectura de este informe, que hace ya siete años que la opción independentista era la única vía razonable que le quedaba a Catalunya y a sus ciudadanos para salir de un entorno hostil (el Estado español) que sistemáticamente trataba de cercenar de raíz sus ilusionantes proyectos de mejora y progreso.

La cuestión de fondo de este perverso comportamiento por parte del Estado no era otra que mantener el flujo de fondos extraídos de los contribuyentes catalanes (el diferencial entre lo que pagamos y lo que recibimos), para reasignar los recursos de forma discrecional de acuerdo con sus intereses políticos.

Desde una óptica macro, esta conducta *kamikaze* (morir matando), mediante la que actúas contra tu principal vector económico, está en el terreno de la irracionalidad, por lo que no es presumible un cambio de signo.

Los que todavía hoy, por ignorancia o por una carga prejuicial enfermiza, apuestan por el diálogo y la negociación con el Estado, demuestran una incapacidad natural para comprender un fenómeno social, político y económico que es manifiestamente transparente.

La Catalunya autonómica ha muerto. La vía independentista es la única forma de sobrevivir. No tener conciencia de esta

situación y actuar en consecuencia es hacer prácticas para el suicidio colectivo.

